

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
6 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többesdri közlésnél 4 fillérért közöltenek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **BETEGH PÁL** könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

Luxus és életszükséglet.

I.

Egy jó kedélyéről ismeretes udvarhelyi uri ember azt a megjegyzést tette Székelyudvarhelyre, hogy olyan, mint egy pipaszár lábakon járó nagyfejű ember.

A hasonlat találó, mert tényleg nincsen az országnak egyetlen városa sem, melynek értelmisége aránylag olyan nagy lenne, mint Székelyudvarhelynek. Kár, hogy ez a páratlanul nagy értelmiség a város közelében kellőképpen nem érvényesül. Ha érvényesülne, másként állanának a város dolgai legalább egyben-másban. Már létesültek volna azok a civilizatorius alkotások, a melyek a városi életnek elengedhetetlen feltételei.

Ujabbán mégis csak történni fog valami; lesz villámvilágítás. A jó öreg városgazda már ki is üritette a szigeteket a telep felállítására.

Nem tudhatjuk egész bizonyosan most sem, miben áll ez a dolog. Lesz-e belőle hamarosan valami, vagy sem. Annyit azonban tudunk, hogy *nem a villámvilágítás létesítése a legelső szükséglete a városnak*. Az izzó, vagy az ivlámpa fénye nélkül sokáig megélhet az ember jó erőben és egészségben. A világítás alapjában véve luxus-dolog minden olyan községben, a melyben a forgalom a polgárok megélhetésének, boldogulásának nem jelentékeny tényezője. Luxus-dolog nálunk

is. A mi forgalmunk lebonyolítására elég a Hold által megsegített Nap világítás is.

Azonkívül szolid családapák vagyunk mindnyájan (már a kik vagyunk). Nem nagyon érezzük a villámfény hiányát.

E megjegyzésekkel nem azt akarjuk mondani, hogy nem kell világítás. Kell is, legyen is, hanem csak a maga idején. Akkor, a mikor az életszükségleti dolgok már meglesznek. Sőt előbb is meglehet. Ha t. i. a terv beválik s a világítás nem kerül pénzbe, mert a malom s a magánvilágítási és ipari célokra értékesített áram az előállítási költséget fedezni fogja.

Hát »uszsunk fényárban« ha így lesz. Csakhogy némely töprengő lelkekben felmerül az aggodalom, hátha nem lesz minden úgy, a mint azt a vérmes reménykedésű vezérférjak gondolják? Hátha nem sikerül a malom? Hátha a szomszédbeli kismalmokhoz hozzászólt közönség az ő kis malmát a nagyobb, fényesebb, tehát drágább maloméért nem hagyja? Akkor bizony »a garat üresen jár« s a malomból várt jövedelem csak elméleti jövedelem lesz. A helyi viszonyokat ugyan nem ismerem eléggé, de úgy gondolom, hogy egy nagyobb malom itt is csak mint nagyipari vállalkozás, a nagyipari üzem minden feltételével hozhat állandóan — emberi számítás szerint — biztos jövedelmet.

Kérdés, megvannak-e itt egy ilyen na-

gyobbszabásu vállalatnak a feltételei? Rendelkezésre áll-e a berendezésre és üzembehozatalra, üzembentartásra szükséges tőke? Van-e elegendő piaca a vármegye területén a malom termékének; ha nem volna, van-e kilátás a szerencsés kivitelre (a vármegye területén tundra)?

Mindezek és a lényegben ezekhez hasonló kérdések tisztázásra várnak a világgal kapcsolatosan berendezendő malom kérdésének megoldásánál; mert a jöreménység ingoványos talajára épült malom könnyen összeomlik.

A villamos-világítás olcsóságának, illetve »ingyenes«-ségének más gyengéi is vannak. Ilyenek a közvilágítás céljaira fölösleges áramnak ipari és magánvilágítási célokra történő értékesítése.

Nem ismerem eléggé az itteni ipari viszonyokat, a mennyire azonban ismerem, úgy látom, hogy a villamos áram ipari célokra itt figyelmet érdemlőleg kihasználtni nem fog. Az udvarhelyi ipari termelés emmenter kisipari és pedig kezdetleges eszközökkel dolgozó kisipari termelés, melynél a villamos munkaerőnek igénybe-vételére alig van kilátás. Hiányzanak ehhez a feltételek.

Sokat nem várhatunk a villám-áramnak magánvilágítási célokra való alkalmazásától sem. Leszámítva néhány kereskedőt, egy-két iparost, egy pár jobbmódu és az újdonságok iránt érdeklődő uri embert, a város la-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

Tükördarabok a székelyekről.*

Összeszedte: Fülei Sz. Lajos.

— A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája. —

A székely zászlótartó.

Ismeretes dolog, hogy az osztrák kényuralom a szabadságharc leverése után büntetésből a volt honvédeket rangkülönbség nélkül besoroztatta katonának és minden kigondolható módon gyötörte őket. Ez a baromi bánásmód természetesen még nagyobb elkeseredést és gyűlöletet oltott szívükbe a „némők“ iránt.

Gróf Rádeczky tábornagy — ki egyébiránt a magyar bakáknak köszönheti olaszországi sikerét — korán észrevette a veszedelmet, melyet a büntetésből besorozott magyarok fognak okozni az osztrák hadseregnek s egyik felterjesztését a másik után írta Bécsbe, hogy távolítsák el a volt honvédeket, de rá se hederítettek. Hogy Rádeczky aggodaloma alapos volt kitűnt, mikor Magenta és Solferinonál a franciák oly alaposan elpáholták az osztrákokat.

A besorozott honvédek közül nagy számmal maradtak vissza az osztrák ármádiában s szolgáltak tovább pénzért. Négy évre 600 forint, nyolc évre 1200 frt járt. Szójárásuk volt:

*) Nagyon ohajtandó, hogy a székelységekre vonatkozó apróságokat minden atyámfia, az adott viszonyok közt összeszedni szent kötelességének ismerje. Ebben a kalászgűjtésben meggyőződünk, hogy a székelység egyik nagy baja onnan van, mert történelmi fejlődését figyelmen kívül hagyták s így lassankint felejtetni kezdte őseinek erkölcsét, szokásait stb. Az ősök erényeinek ápolása is a székelymentési akcióhoz tartozik. Fülei.

— Ha a német levágta a husomat, egye meg a csontomat is!

Egyben azonban megegyeztek: gyűlölték a németet, mint a bünt s ezt a gyűlöletet beoltották a gondozásukra bizott regrutákba is. Az osztrákok embertelen bánásmódja pedig nagyon elősegítette a vén altisztek igyekezetét. Sokan sejtettek, hogy ennek a levét meg fogja inni az osztrák. Jellemző, hogy a mikor a porosz háboru alkalmából Bécsen keresztül mozgósították a bakákat, a bécsi burgeerek megkérdezték őket:

— Aztán fogják-e majd ütni a poroszt?

— Hogyne, kötekedtek a fiuk, ütjük bizony mert az is német!

De azért — mint az események igazolták — mást gondoltak. Szép lassan rákésztültek, hogy szadaduljanak a némettől s e célra még az utolsó cigánybakának is ott volt a tarisznyájában a fehér keszkenő, melybe fehéreneműket belekötve, fegyverzetők elhánysa mellett a königrázi csatában elfogták magukat az ellenség által.

A székely virtus még ilyen körülmények között sem tagadta meg magát. Az 52-ik, akkor még Ferencz Károly nevet viselő gyalogezredben szolgált egy Ürmössy nevű derék székely fiu, mint zászlótartó. Végig küzdötte, mint 14 éves fickó az egész erdélyi hadjáratot s őt is büntetésből sorozták be osztrák katonának. A lippai völgyben, mielőtt az osztrák hadsereg megbombolták a legsűrűbb golyózáportól, mikor már mindenki elveszettnek hitte: visszahozta a Szűz Mariás lobogót. Csakóját, köpenyegét, borjúját átjárták a porosz golyók, ő maga azonban sértetlen maradt. A bakák megesküdték, hogy — *nem fogja a golyó. Lerehenfelder* nevű kapitány — akit a bakák magyarul „Kend el fend el“

nek hívtak, amint kiértek a lőtávoból, ki akarta a zászlót venni Ürmössy kezéből, hogy a dicsőséget magának kaparítsa, de a nyakas székely ezzel tromfolta le a béke idejében oly rettenthetetlen kaszárnyavitész kapitányt:

— Dejszen kapitány uram! Ha már annyi németnek nem engedtem ezt a zászlót, egynek csak nem adom oda!

Ezeket az adatokat egy magát meg nem nevező obsitos őrmester közleményéből (Esti Újság 1902.) merítettem, aki maga is „segített“ az osztrákok híres königrázi csatájának elvesztésében.

II. Hogy taksálják a székely vitézséget?

Nagy Lajos királyunk alatt a magyar uralta Közép-Európát. Ausztria örült, ha pártfogóul megnyerhette a magyarokat s Habsburgi Albert herceg, mikor 1355-en a svábok szorongatták, esengett a magyar királyhoz, küldene neki valami segítséget. El is ment Laczkfi Pál uram 400 magyar lovassal s akképpen megsegítette a hercegecskét, hogy azt írta Lajos királynak: „Köszönjük atyafiságodnak a segítséget, mert a mit ötezer fegyveressel egy egész esztendő folytán megcselekedni nem birtunk, azt Laczkfi Pál négyszáz magyarral megtette dicsőségesen.

A székely dicsőségnek gyönyörű illusztrációja az a tréfás eset, mikor Bem 1848-ban Kutyalvánál (Alsófehérmegye) azt parancsolta Zsurmay kapitánynak, hogy küldjön a székely husároktól egy káplárt hat legénygyel, mert a határon kétezer oláh táborozik osztrák tisztekkel, hadd fogják el őket.

Mikor Bem Nagyszebent ostrommal bevette, ugyszólva ömlött a sok küldöttség az öreg apó

kosságának óriási többsége megmarad jövőre is az olcsóbb petroleumvilágítás mellett.

Minden valószínűség szerint pénzbe fog kerülni az olcsónak, szinte ingyenesnek hirdetett villamos-világítás. A városnak most is elég siralmas helyzetét még siralmasabbá teszi. Elvonja az erőt az éleltszükségletektől.

Erről azonban, a midőn a dolog ennyire előre haladott, most már késő beszélni. Csak azért szoltunk ezuttal a luxus-dologról, hogy annál nyomatékosabban emelhesünk szót az éleltszükségletek mellett.

Vándor.

Képviselő jelölés. Az oklándi választókerület szabadelvű-pártja következő felhívást intézte a választó polgársághoz: Felhívás. Polgártársak! A homoródoklándi választókerület szabadelvű-pártja folyó évi december hó 28-án d. e. 10 órakor Homoródoklándon a község ház nagytermében — szép idő esetén a község ház mellett levő piac téren — közgyűlést tart, melyre a t. választópolgárokat ezennel van szerencsénk meghívni. Tekintettel az 1905. évi január havában bővebbé képviselőválasztásokra, ezen közgyűlés egyedüli tárgya a képviselőjelölés lesz. E közgyűlésen szeretett képviselőnk: Dr. Heltai Ferenc ur is meg fog jelenni. Mutassuk meg tehát őszinte szeretetünket azzal, hogy minél számosabban részt veszünk a gyűlésen. A pártnevében vagyunk Homoródoklánd, 1904. dec. 19. hazafias üdvözléssel Daniel Lajos, párt-elnök Demeter Dénes, párt-jegyző.

Tan- és nevelésügy.

2667. sz. 1904.

Valamennyi állami és államilag segélyezett községi elemi iskolának

Dr. Eben Mihály mértékgyűjteményét, úgy a kisebbet, mint a nagyobb gyűjteményt, mint teljesen magyar munkát, méltónak tartom arra, hogy az elemi iskolákban általánosan használják. Ennélfogva a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister urnak folyó évi november hó 12-én 80.281 szám alatt kelt magas rendelete alapján e mértékgyűjteményt, amennyiben az iskola ilyenellátva még nem volna, megszerzésre ajánlom. A kisebb gyűjtemény ára 10, a teljes gyűjtemény ára 17 kor. Megrendelhető dr. Eben Mihály plébánosnál Zsámbokon (Pestmegye.)

Székelyudvarhely, 1904. december hó 10-én.

Ember János, kir. tanfelügyelő.

elé; testületek, céhek, a szenatus tagjai mind eljöttek hódolatukat kijelenteni, bocsánatért esdeni.

Mi nem jöttünk boszut állani, választott az öreg apó, mi mindazon jogokat és szabadságot adjuk önöknek, melyeket vérünk árán szereztünk meg. Hanem — szolt midőn figyelmesebben kézd szemlélni a tisztelgők csapatját — nincsenek önök között a férfi nemen fiatalok és közepkoruak és ép emberek, hogy én eddigelé csak öregeket és nyomorékokat láttam Szebenben?

A tanács tagjai összenéztek.

— Voltak biz itt uram! felelt végre az egyik, de miután azzal voltak rémitve, hogy Excellentiád őket mind honvédeknek fogja besoroztatni: e l s z a l a d t a k.

Az öreg kedélyesen mosolygott az őszinte válaszra:

— Hivják vissza önök s mondják meg nekik, hogy ne feljenek; a világért sem fognám derék honvédeimet ilyen gyorslábú vitézekkel szaporítani!

Ezek a derék honvédek legnagyobb részben pedig s z é k e l y e k voltak. A Székelyföld volt ugyanis az a kiaknázhatlan drága bányá, honnan Bem hadseregének erejét, kincsét szedegette.

Történetünknek egy idevonatkozó régiebb epizódját is felemlitem.

A II. Rákóczy György által kirendelt katonai csapatot a kőhalmi szászok is elindították. Mikor a f e g y v e r e s c s a p a t a Rikához ért, — hol hir szerint néhány rabló tanyázott — a cirkspektus szászok segélyt kértek a bardoczi-szeki dultól. Erre a dultó két s z é k e l y d a r a b o n t o t a szászok mellé rendelt s így a vitéz csapat kellő bátorsággal kelt át az erdő-ségen.

Udvarhelyvármegye földrajza. Kertész Albert k. isk. tanító által nagy gonddal és utánjárással megírt „Udvarhelyvármegye földrajza“ a földrajzi előfogalmakkal e hét végével teljesen kész lesz. Itt szóról-szóra közöljük a könyv előszavát a miből mindenki e mű beosztásával és módszerével már előre megismerkedhetik. „Előszó A földrajz helyes tanítása a földrajzi alapfogalmakkal kezdődik. A világtájak ismerete már a legelső foknál szükséges, mert a gyermeknél legjobb módszer az, ha mindenre a világtájak szerint tájékoztatjuk. Az előfogalmak tanításánál semmit sem ajánlatok jobban, mint azt, hogy amit eltanítottunk, azt lehetőleg a természetben is szemléltessük. Én már többször tapasztaltam, hogy a mit a gyermekek a természetben láttak, annak a fogalmával hamar tisztában voltak. Szeptem a III-ik osztályban tanítandó földrajzi előfogalmak anyaga kizárólag a szemléltetésen alapszik. E kis könyvecskében az anyagot három szakaszban tárgyalom. Az elsőben ismertetem az alapfogalmakat, a másodikban leírom Udvarhelyvármegyét és a harmadikban összefoglalóan szólok a vármegyéről általában, mint egészről. Az eljárásunk az, hogy a tanteremből kiindulva, fokról-fokra haladunk a közelebbiről a távolabbira; ily módon dolgozzuk fel először azt a községet, a melyben lakunk, azután a határt a környékkel és végül járásokonként a megyét. A kezdő gyermek nagyon fogékony az utaztató módszer iránt, azért lehetőleg azt kell használni. A hol csak lehet, folyók és utak mentén utaztatjuk a gyermeket, felsoroljuk az ott talált községeket s megemlítjük róluk az előforduló nevezetességeket. Természetes, hogy a tanításunk mindig rajzoltatva történik. Én a megye tárgyalása előtt az eddig szerzett tapasztalataim alapján leírom először általánosan az egész vármegye hegyeit, vizeit és nevezetesebb utvonalaival, mivel így a gyermekek előtt némileg ismert helyeken, ismert folyók és utak mellett az utaztatás sokkal könnyebben megy. Kartársaim, akik ezt nem tartják helyesnek, ajánlom tegyenek próbát vele, azt hiszem nem lesz sikertelen. Több nagyközség leírásánál zárójel közé téve, felvettem még a lakosok számát is, nem azért, mintha erre a népiskolában szükségünk volna, hanem azért, hogy a kiket érdekel, megtalálják, mások pedig a tanítás keretéből egyszerűen kihagyhatják. Végül megjegyzem, hogy e kis könyvecske nem azt akarja, hogy minden iskolában ily sorrendben tárgyalassák, hanem egészen a Kartárs urakra van bízva, hogy a helyi viszonyokhoz, időhöz és körülményekhez képest azt átalakítsák. Székelyudvarhely, 1904. aug. hóban.

A szerző.

Egyházi élet

Unitárius istentisztelet. A helybeli unitáriusok karácson ünnepi istentisztelete folyó hó 26-án d. e. 11 órakor kezdődőleg a vármegyei ház dísztermében tartatik, mely alkalommal Urvacsora osztás is lesz.

Építünk Székelyudvarhelyen templomot. A közmívelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előjárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza: A magyarországi unitárius egyház 1904. évi (II-ik) adománya 600 kor. Tódor Sándor II-ik gyűjtő utjából beszámolt 700 kor 24 fil., Józán Miklós esperes utján a budapesti unitárius egyházközség II-ik adománya 50 kor., Hübsch Vilmos 13-60 K, Springmann F. 2 K, Májás Béla 1-60 K, Dr. Boros György utján: Street Kristóf 52, Péterffy Zsigmond 10 K, Dr. Veress Vilmos 10 K, ifj. Szénássy Ferencné 5 K. Az I-XLVI. közlemény összege 8203 K 57 fil. E közlemény összege 1444 K 44 fil., összesen 9648 K 01 fillér.

Irodalom.

Új szépirodalmi hetilap. Az Élet címmel új szépirodalmi hetilap indult meg. Tulajdonképpen régi, de azért mégis új. A Képes Családi Lapokról van szó, amely immár a XXVII. évfolyamba lép és ezt az új évfolyamot olyan gyökeres és bizonyára mindenkinek kedves változással kezdi meg, amely egészen újja avatja ezt a szépirodalmi folyóiratot. A lap Az Élet címmel folytatja pályafutását, új címmel, új szerkesztéssel, új elvekkal, új és modern beosztással és kiállítással. Az Élet (Képes Családi Lapok) ezentul szorosabban simul a mindennapi élethez, írásban és kép-

ben bemutatja az aktuális dolgokat és így természetesen felöleli a politikát is, amely a legállandóbb aktualitás. Az újalakított lap szerkesztésében a legismertebb írakkal, legnevesebb művészekkel, minden számában egész sereg aktuális, művészi képpel szolgál és közöl legalább két-három novellát, több verset, allandóan két regényt, külön rovatot szentel a hét eseményeinek, úgy a fővárosiaknak, mint a vidékieknek, a művészetnek és irodalomnak, a közgazdaságnak, szölvén és alaposan a divatról, az egészségápolásról, mindenkinek fölvilágosítást ad minden kérdésre, szóval senkisémet veheti kezébe Az Élet-et, anélkül, hogy valami őt érdeklő frissen, elmésen megírt közleményt ne találna benne. Az tehát részleg a nagy közönség pártfogására. Az ára olcsó: negyedévre csak három korona. A kiadóhivatal (Budapest, Muzeum-körut 7., földszint) szívesen szolgál mutatószámokkal, aki pedig most előfizet, az ujjévig ingyen kapja az újságot. Az előfizetők azonkívül havonként még egy-egy regényt is kapnak ingyen. Őszintén ajánlható ez a szép, magas színvonalon álló szépirodalmi folyóirat minden családnak.

Külömfélék.

F O H Á S Z.

Uram! Te jársz a vihar szárnyán
S a napsugár is töled jő,
Szavadra élet kél a porból
S benépesül a temető; —
Uram! Te nagy vagy és hatalmas
Előtt nincs semmi képtelen,
Im arra kér parányi szolgál,
Hogy azt a kis lányt add nekem!

Te ismered a szívek titkát,
Mindentudásod mindent lát,
Te tudod azt is, hogy én nagyon
Szeretem azt a szög-babát.

Uram! Más kérjen mást tőled,
Hisz nagy a szív és sok fér benn', —
Uram! Én csak ez egyet kérem,
Hogy azt a kis lányt add nekem!

Álmodtam egykor gazdagságról,
Mely kincses mennyországot ér,
Álmodtam édes boldogságról,
Mely majd a sirig elkísér; —
S im most, hogy mindezt megtaláltam,
A mióta őt ismerem, —
Ne vedd el kincses boldogságom,
Uram, e kis lányt add nekem!

CHALUPKA REZSŐ.

— **A „Székely-Udvarhely“ karácsoni Almanachja.** Lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala m. t. olvasóközönségünk tíz éves támogatását némiképp meghálálni óhajtván, elhatározta, hogy karácsonkor minden egyes előfizetőnek Almanachot küld ajándékol. Ezen Almanach 8-ad réttü, 6—7 ivnyi terjedelmű, finom papírra nyomtatott mű lesz, Margitai Tivadar festőművész címlapjával. — Tartalmazni fogja az 1905. esztendő teljes naptárát, az év illusztrált történetét, valamint prózai és verses dolgozatokat: K r u d y Gyula, S a s Ede, Heltai Jenő, Kemény Simon, Nádas Béla, Farkas Imre, Földes Imre, Kőhalmi Béla, Pallos Árpád és Szilágyi Ferencről. — A tartalmas és igen csinos kiállítású Almanach karácsoni számunkkal egy idejűleg kerül szétküldésre s megkapják mindazon előfizetőink, kik ezévre előfizettek vagy folyó hó 24-ikéig esetleges hátralékaikat kiegyenlítették. — Együttal arról is értesíteni kívánjuk m. t. olvasóinkat, hogy a karácsonra hirdett Emlék-Albumot 1905. évi husvétkor fogjuk szintén ajándékol megküldeni jövő évi előfizetőinknek. — Az Emlék-Album számára tehát ismét megnyitjuk a tért m. t. olvasóink és munkatársaink előtt s dolgozataikat tisztelettel kérjük. — továbbra is elfogadjuk. Különösen szeretnők, ha minden egyes olvasónk és munkatársunk írna az Emlék-Albumba néhány sort. Ezért is kérjük tehát nagybecsű támogatásukat.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter az Alsóboldogasszonyfalva, Bethlenfalva, Fiatfalva, Kadicsfalva, Kápolnásoláhalu, Homoródvárosfalva, Korond, Kobátdemeterfalva, Nagyalambfalva és Zetelaka községekben alakult Gazdakörök alapszabályait 104,747—1904. szám alatt jóváhagyta és a bemutatási záradékkal ellátta.

— **Ujabb akció a nép érdekében.** Mint értesülünk Hieronymi kereskedelemügyi miniszter nagyobb szabású háziiparfejlesztési akciót fog a jövő tavasszal megindítani. Míg eddigelé a csipkeszítés, kosárfonás stb. mesterségét tanították és terjesztették a szegényebb vidékeken, amelyekkel sok-sok ezer ember nyomorán enyhítettek, addig a jövő terv szerint — Tallián Béla földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg — mezőgazdasági terre is áttérni kívánják a házi kereset után áhító munkáskezeket. A gyümölcsaszaláson kívül a sok hasznot ígérő burgonyaszárítás látszik leginkább a földmives nép keze ügyébe válni. Ezt a kérdést azonban csak aként oldhatják meg sikeresen, ha egyes falvakban megfelelő szárítóberendezéseket létesít a kormány, illetve ha a meglévő gyümölcsaszalókat a burgonyaszárítás céljainak megfelelőleg átalakítatja. Udvarhelyvármegye elszegényedett és a kivándorlásra hajló népe szintén reményteljesen néz a hatalom segítő intenciója elé és hiszszük, hogy a jövő évre már ide is elfognak érkezni a kormány avatott szakemberei, akik a népet a háziipar tudnivalóiba bevezetik.

— **Fáklyásmenet.** Vasárnap este városunkban fáklyás-zenevel tisztelt meg a polgárság három urat. A Batthyány-téren vette kezdetét és gyors tempóban fölmentek Dr Kovácsy Albert ügyvédhez, hol Dr Vass Lajos ügyvéd mondott beszédet. Ezután Szakáts Zoltán polgármestert üdvözölte Víz Flóris műasztalos. Végül pedig Dr Pál Ernő ügyvédet köszöntötte Keszler János timár-iparos. Majd a menet visszaindult a Batthyány-térre, hol hazafias dalokat énekelt és azután szétszórt. A tüntetés politikai jellegű volt.

— **Választások előtt.** A »Székely-Udvarhely« szerkesztősége a székelyföldi összes ujságok szerkesztőségeihez szíves közlés végett a következő felhívást intézte: »Székely testvérek! A székelységnek tudvalevőleg igen fontos magyar nemzeti hivatása van a Székelyföldön Ezer esztendeje örzi, védi a magyar haza keleti részét. Most előre láthatólag az 1905-ik év elején új országgyűlési képviselőválasztás lesz. Egyenlő akaratú, politikai pártállásra való tekintet nélkül, követelje minden igaz székely, hogy az új képviselő-jelölt a *kolozsvár—marosvásárhely—székelyudvarhely—sepsiszentgyörgy—konstanczai: egyedül helyes és valódi székely vasúti fővonal* kiépítésének tervezetét magáévá tegye és annak mielőbb leendő megvalósítását minden lehető eszközzel elősegítse. Ez volna most a Székelyföld egyik legfontosabb és általános életkérdése s épen azért, aki népünk és az ország javát szívvel-lélekkel igazán akarja, nem fog elzárkózni, kitérőt keresni előle. A fontos ügy részletes megvilágítására: *Borszékly Soma nyug. miniszteri oszt. tanácsos székely hazánkfíatól közelebről nagyobb terjedelmű, térképekkel és számításokkal bíró könyv* kerül ki sajtó alól a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában. — Vannak még kisebb-nagyobb érdekű specialis székelyföldi obajtásaink a székely kongresszusból kifolyólag is bőven; ezeknek összefoglalását és felszínre-vetését azonban ezidő szerint másoktól várjuk. Vajha székelyföldi lapársaink megérlelés céljából lefoglalnának maguknak egy-egy kimagaslóbb kérdést!... Székelyudvarhely, 1904. december 20. Hazafias üdvözléssel: a »Székely-Udvarhely« szerkesztősége.»

— **Országos baromvásárunk** e hó 18-án folyt le városunkban. A felhajtás mintegy 3000 drb állat és eladás 7-800 drb körül volt. Rendes vevők most is megjelentek Nagyváradról, Besztercéről és más városokból. A vételkedvet ellensúlyozta azon körülmény, hogy a bécsi piacra számítani nem lehetett, mert a vásár kezdetén jött az értesítés a beviteli tilalomról.

— **Karácsoni és új-évi ajándékot** senki se vásároljon addig, amíg Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszert-, zeneműkereskedésében a most érkezett rendkívül dús választéku finom dobozos ívepapirokat, képes és mesés dísz könyveket, ifjúsági iratokat, valamint bárki részére legalkalmasabb ajándéktárgyakat meg nem tekint. A ma-

gyar és külföldi irodalom legjelesebb műveiből nagy raktár áll rendelkezésre. A Szent-István-Társulat kiadványaiból teljes raktárt rendezett be. A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent „Családi Regénytár” és „A magyar nép könyvtára” összes kötetei is raktáron vannak. Főszűly helyez az irodalom kiváló műveire s így minden szülő nyugodtan adhatja gyermekei kezébe az itt vásárolt könyveket. Fénykép- és képes levelező-lap, valamint emlék-albumok díszes sorozata van raktáron.

— **Gazdasági egyletünk közgyűlése.** Mult számunkban részletesen ismertettük Gazdasági egyletünk munkaprogramját, melyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. A jövő évi költségvetést 3541 K 40 f bevétellel és 3641 K 40 f kiadással jóváhagyta a közgyűlés. Majd a változott viszonyoknak megfelelőleg az alapszabályokat módosították. A választmányba 1910 december 31-ig tartó megbizatással egyhangulag a következő tagokat választották meg: Ajtai János, Balássy Sándor, Dr Demeter Lőrinc, Fás Gyula, Koncz Ármin, Pálffy Dénes, ifj. Simó János, Sperker Ferenc, Szöllősi Samu, Dr Török Albert, Ugron János, Ugron Zoltán, — 1907. dec. 31-ig terjedő megbizatással pedig Orosz Lajos, Betegh Pál, Embery Árpád, Homolay József, Pap Lőrinc, Ravasz Miklós, Soó István és Szabó Gábor. — Több tárgy nem lévén, a közgyűlés elnök elzetével véget ért.

— **Névjegyeket** a küszöbön levő új-év alkalmából legcélszerűbb már most megrendelni. Legnagyobb választék, legdivatosabb minták: Betegh Pál könyvnyomdájában található, ahol megfelelő borítékokból is nagy raktár áll a m. t. közönség rendelkezésére.

Minden háztartásban, városban és falun adásos, ha kéznél van egy-egy üveggel a **Schmidt-hauer-féle Igmándi keserűvízből,** mert szükség esetén egy fél pohárral használva, gyorsan és a helyekből a csirját számítalan komoly betegségnek s ezzel elejét-vésti a baj további fejlődésének a szervezetben. Az igmándi keserűvíz nemcsak mint gyomor-, bél- és vértisztító alkalmazható a legjobb sikerrel, de kitünő étvágyat is hoz. — Hogy az igmándi vízből aránylag már kis adag oly hatásos, ize pedig könnyen bevehető lágy és sima, érdekes magyarázatát abban leli, hogy annak hatékony alkatrészeit a természet öleiben évezredek óta az ugynevezett összeérési folyamatnak vannak alávetve, hasonlatképpen mint a kőszén a föld gyomrában mennél régiebb, annál érettebb, jobb és értékesebb, s csak az így napfényre került teljesen érett állapotban levő természetes ásványvíz bir azon csodálatos gyógyerővel, mely az igmándi keserűvíznek oly becses és jellemző tulajdonsága, s amelyet sem művileg utánozni, sem pedig egyáltalán pótolni nem lehet.

— A „Fiumei kávébehozatali Társaság” kolozsvári fióktelepe Mátyás királytér 12. szálit bérmentve és vámentesen eredeti fiumei árakban kávé, teát, rumot, liqueuröket, csokoládét, cacao. „Kávé” lapot ingyen küldünk.

Törvénykezés.

Főtárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél közelebb megtartott főtárgyalások rendén Kuzán Dávid káplnásoláshalvi lakost lopás büntetteért 6 havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre és a per-költségek megfizetésére; Pál János és Lukács János zombori lakosokat lopás vétségeért 7-7 napi fogházra; Biró Lászlóné zetelaki lakost súlyos testi sértés vétségeért 1 havi fogházra és 10 K pénzbüntetésre; ifj. Kinda Dániel muzsnai lakost súlyos testi sértés büntetteért 8 havi, id. Kinda Dániel 6 havi börtönre és ifj. Nagy Mihályt 2 havi fogházra s 20 K pénzbüntetésre; Kalányos Fodor Sándor korondi lakost súlyos testi sértés vétsége miatt 14 napi fogházra és 10 K pénzbüntetésre ítélte a bíróság.

Hirdetmény.

A közhalmi képviselőtestület részéről 1904. július hó 9-én határozott és törvényesen jóváhagyott új vásári rendtartás, illetve sorrendszabályozás az itteni heti- és országos kirakodóvásárookra

nézve, 1905. évi január hó 1-én lép életbe, mely időtől kezdve eladónak az áruhelyeket az új rendtartás szerint jelölik ki.

Miről a t. c. közönség azon megjegyzéssel értesítették, hogy a jövő 1905 évi január hó 9-ére eső közhalmi országos kirakodóvásáron már az áruhelyeket ezen új vásárrendtartás szerint fogják kijelölni, mely alkalomnál az eladók a vásári bizottság rendelkezéseinek engedelmeskedni tartoznak.

Köhalom, 1904. évi november hó 10-én.

Az előjáróság.

6851—904. tkvi szám.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szöllősi Samu végrehajtónak Borbély István végrehajtást szenvedő elleni 353 K 50 f tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedőnek és a társtulajdonos ifj. Borbély Lajos és Borbély Lázárnak a szombatfalvi 20 számú telekgyűzőkönyvben a 32 hr. sz. ingatlana 480 K, az 525 hr. sz. ingatlana 31 K, a 621 hr. sz. ingatlana 8 K, a 698 hr. sz. ingatlana 2 K, a 725 hr. sz. ingatlana 9 K, az 1024 hr. sz. ingatlana 28 K, az 1177 hr. sz. ingatlana 44 K, az 1178 hr. sz. ingatlana 3 K, az 1191 hr. sz. ingatlana 94 korona ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1905. évi január hó 11-ik napján d. e. 9 órákor** községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

A kir. törvényszék mint tkönyvi hatóságtól.

Székelyudvarhely 1904. évi okt. 12-én.

MIHÁLY, kir. tszéki egyes bír.

6845—904. tvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Orbán Antal végrehajtónak Ferenc György végrehajtást szenvedő elleni 194 K 50 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a székelyudvarhelyi 1487. számú telekkönyvben A + 822/3 br. számú ingatlan 2400 korona kikiáltási árban ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1905. évi január hó 9-ik napján d. e. 9 órákor** községházánál megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóságtól.

Székelyudvarhely, 1904. okt. 12.

MIHÁLY, kir. tszéki egyes bír.

Eladó széna és sarju. Kobátdemeterfalván Robonyi Adolf birtokosnál 30 szekér elsőrendű réti széna és sarju eladó.

Szorgor Ferenc 8 év óta fennálló óras üzlete Székelyudvarhely, Batthyány-tér (az ev. ref. kolegiummal szemben) állandó raktárt tart mindenféle inga- és ébresztő-órákból. Javításokat pontosan és lelkiismeretesen teljesít.

Legolesőbb, legjobb divatlap

A „Budapesti Bazar”, mely tősgyökeres magyar ujságot a „SZÉKELY-UDVARHELY” előfizetői — különös kedvezmény gyanánt — **negyedére** 1 K 50 fillér helyett **1 K 30 fillérért** rendelhetik meg a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában. A „Budapesti Bazar” iránya mindenkor öszpontosul e három szóban.

Izlés! — Takarékoság! — Munka!

Karácsoni és uj-évi ajándéktárgyak

— csak felnőttek részére —
— dús választékban, leszállított áron; *karácson-fadisek*, valamint az ünnepekre *egész friss* mindennemű *fűszerárak* a legtisztább kezeléssel; a híres debreczeni és kikindai *lisztek*; valódi angol, Jamaikai és belföldi *rumok*, legjobb minőségű teák (kannajegygyel) és *friss teasütemények*; ugyszintén üveg-, porcellán edények és szervizek; háztartási cikkek, étkező eszközök, tükrök; függő-, asztali és fali lámpák rendkívül nagy választékban, *leszállított áron* mellett kaphatók *Szentpétery Gergely* kereskedésében Székelyudvarhelyt.

Marhahus a legjobb és friss minőségben kilója I. o. 36 kr., II. o. leveshus 32 kr. **Balássy Ignác** mészáros és hentesnél Székelyudvarhelyt, Kosuth-utca 14., a hol naponta friss virsli, kolbász, parizer, kassai és szebeni felvágottak, lengyel kolbász, szafaládé, sonka és füstölt-hus szintén mérsékelt áron kapható. Borju- és sertéshus ugyanott.

Baróthi mûmalom

lisztörleményeit a helybeli piacon üzletembe bevezettem. Miért is ajánlom a nagyérdemű közönség figyelmébe és próbamegrendelésével meggyőződést szerezni ezen lisztek jóságáról és versenyképességéről.

Árak:

Kalácsliszt 0-ás	1 kgr. 16 kr.
I. rendű szép kenyérliszt	„ 14 kr.
II. rendű szép kenyérliszt	„ 12 kr.
Szítált rozsliszt.	„ 11 kr.

Kiváló tisztelettel:
STERBA ÖBÖN.

Korcsmaház bérbe-adása.

Lövéte község előjárósága közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 175 házszámú korcsmaház f. 1904 évi dec. hó 22-én délelőtt 9 órakor Lövéte község házában, tartandó nyilvános árverésem az 1905, 1906. és 1907 évekre a többet ígérőnek bérbe adatik.

Kikiáltási ár 470 korona.

Bánatpénz ennek 10 százaléka.

Árverési feltétel: A korcsmaház ez idő szerint italmérési jog nélkül adatik bérbe azen kikötéssel, hogy ha a község időközben az italmérési jogot megkapná, úgy bérbevevő a község italmérési jogát tartozik gyakorolni. Részletes feltételek a községi előjáróságnál megtudhatók.

Lövéte, 1904. december hó 6 án.

Az előjáróság nevében

Mihály József, községbíró.

Eladó verő malacok Kovács Domokosnál Sz. udvarhelyen Szt.-Imre utca.

Kitünő 5—6 fokos uj és ó fehér borok 20—23 krajcárért kaphatók bármily mennyiségben **Dr Hegedűsnél Balavásáron.**

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes áron.

Réz- és ruggyanta-bélyegzők egyesek hivatalo

testületek számára, valamint „Gumosit” jelző készülékek üveg, porcellán-, vas-, bádög-, kő-, fa, vászon, zsák, vitorlavászon, jute, posztó és állatok jelzésére, égető vasak, érc értékgyek ajtó-táblák; bronz ajtó tábla vésett névvel, horganyból fekete alappal öntött természetes fényezett betűkkel, ajtó- és kulcsszámok, monogramok pecsétnyomónak és ruhajelzéshez, valamint himzéshez. „Diadal” legolcsóbb és legjobb ruggyanta kézi-nyomda kaphatók és megrendelhetők **Betegh Pál** könyv-, papír-, író- és rajzszerekkereskedésében Székelyudvarhelyt, (Kossuth-utca.)

Foglalkozást keres (irodait) egy szépírású egyén, ki magyarul, németül ír és beszél, a Remington-, Yost- és Bensderfer-féle írógépeket kezeli, irodai munkákban jártassággal bír. — Cim e lap kiadóhivatalában.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajzra, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

Székely borkereskedés részvénytársaság

Székelykeresztúron.

Jutányos áron tiszta, finom, józamatu borokat árusít. A közönség saját érdekét szolgálja és egy közszükséget szolgáló székely intézményt fennállásában támogat ha innen szerzi be bor-

Asztali bor	1904. Hlként 40 K,
Asztali „	1904. „ 48 „
Asztali „	1903. „ 48 „
Finom asztali bor	1895. „ 52 „
Pecsénye	1892. „ 56 „
Schiller (piros) „	1896. „ 62 „
Rozsamáli „	1896. „ 64 „
Rizling I. „	1890. „ 90 „
Rizling II. „	1890. „ 72 „
Leányka „	1890. „ 120 „

50 liter vételnél már fentti ár érvényes. Kérvélssel magasabb árért palackozott borok is kaphatók. **Az igazgatóság.**

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

Alapított: 1865.

o o o o női- férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. o o o o
Legolcsóbb bevásárlási forrás! Gyors és pontos kiszolgálás!

Alapított: 1865.

OCCASSIO!

Karácsoni és ujévi

legjobb

alkalmi vételek.

Ajándékok és meglepetések.

Óriási választék uri és női divat ruházati cikkekben.

Legjutányosabban kaphatók.